

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એમ. રામકૃષ્ણન

વિરુદ્ધ

મદ્રાસ રાજ્ય

૨૮ ઓગસ્ટ, ૧૯૭૯

[ન્યાયમૂર્તિઓ એ. સી. ગુપ્તા અને ઇ. એસ. વેંકટરમૈયા]

તમિલનાડુ જમીન સુધારણા (જમીન પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવી) અધિનિયમ ૧૯૬૧-કલમ ૩ (જર), ૫ (જ) (એ)-"સ્ત્રીધન જમીન" નો અવકાશ-તેમાં સ્ત્રી દ્વારા વારસામાં મળેલી અથવા અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખ પછી તેણી દ્વારા વસિયતનામા તરીકે હસ્તગત કરેલી જમીનનો સમાવેશ થાય છે.

તમિલનાડુ જમીન સુધારણા (જમીન પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવી) અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૩ (જર) એ "સ્ત્રીધન જમીન" ને અધિનિયમની

શરૂઆતની તારીખે (૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦) પરિવારના કોઈપણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી હતી અને અધિનિયમની કલમ ૫ (જ) (એ) એ આવી મહિલા સભ્યને ૧૦ પ્રમાણભૂત એકરથી વધુ ન હોય તેવી સ્ત્રીધન જમીન ધરાવવા માટે સક્ષમ બનાવી હતી.

અપીલકર્તાની માતાએ અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને વસિયત દ્વારા કેટલીક કૃષિ જમીનોનો વારસો આપ્યો હતો. અપીલકર્તાના લગ્ન ૨૯ જૂન, ૧૯૬૦ના રોજ થયા હતા અને તેની માતાનું મૃત્યુ ૨૦ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ના રોજ થયું હતું, એટલે કે કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી, અધિકૃત અધિકારીએ અપીલકર્તાની પત્નીની તરફેણમાં વારસામાં આપવામાં આવેલી જમીનને અપીલકર્તા અને તેની પત્નીની બનેલી પરિવારની માલિકીના ભાગ તરીકે ગણતા આદેશો પસાર કર્યા હતા અને સમર્પણ કરવા માટેની વધારાની જમીનની હદ નક્કી કરી હતી.

જમીન પંચ સમક્ષ કાયદાની કલમ ૭૮ હેઠળની તેમની અપીલમાં અપીલકર્તાની દલીલ કે જે જમીન તેની માતા દ્વારા વસિયત હેઠળ તેની પત્નીની તરફેણમાં વારસામાં આપવામાં આવી હતી તે સ્થિર જમીન હતી, તેને સ્વીકારવામાં આવી હતી અને જમીન પંચાલે અપીલકર્તાની પત્નીને કાયદાની

કલમ ૫ (જ) (એ) હેઠળ સ્થિર જમીન તરીકે જમીન જાળવી રાખવાની મંજૂરી આપી હતી અને જમીનની વધારાની હદનો નવો નિર્ણય લેવા માટે અધિકૃત અધિકારીને કેસ પાછો મોકલી દીધો હતો.

કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ સામાવાળાની પુનરીક્ષણ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, વડી અદાલત જણાવ્યું હતું કે પત્નીની માલિકીની જમીન કાયદાની કલમ ૩ (જર) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત 'સ્થિર જમીન' નથી, અને વધારાની જમીન નક્કી કરતી વખતે તેને આ રીતે ગણી શકાય નહીં.

આ પ્રશ્ન પર કે શું આ જમીન 'સ્થિર જમીન' હતી અને વધારાની જમીન નક્કી કરતી વખતે કાયદાની કલમ ૫ (જ) હેઠળ તેને આ રીતે ગણી શકાય.

ઠેરવ્યું: (૧) આ કાયદાની કલમ ૫ (જ) જમીનને લાગુ પડતી નથી તેવું વડી અદાલતનું માનવું સાચું હતું. [૪૦૩ એફ]

(૨) કલમ ૫ (જ) (એ) માં વપરાયેલ શબ્દ "સ્ત્રીધન જમીન" ને કાયદાની કલમ ૩ (જર) દ્વારા પ્રતિબંધિત અર્થ આપવામાં આવ્યો છે, જે તેને કાયદાની શરૂઆતની તારીખે પરિવારના કોઈપણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના

પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે.

[૪૦૧ C]

તાત્કાલિક કેસમાં અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખ એટલે કે ૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦ ના રોજ પત્ની પ્રશ્નમાં જમીનની માલિક ન હતી. તેણીએ ૨૦ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ના રોજ તેણીની માતાના મૃત્યુ પછી તેનું બિરુદ મેળવ્યું હતું. તેથી આથી, અપીલકર્તા કલમ ૫(૪)(એ) હેઠળ કોઈ રાહત મેળવવા હકદાર નથી

[૪૦૧ C]

(૩) અધિનિયમની કલમ ૨૧, જે હેઠળ વધારાની જમીનના નિર્ધારણના હેતુઓ માટે અપીલકર્તાના કબજામાં સામેલ થવા માટે પ્રશ્નમાં રહેલી જમીન જવાબદાર બને છે, તે અધિનિયમના પ્રારંભ પછી કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી વારસો અથવા વસિયતનામા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી સ્ત્રીની સ્ત્રીધન મિલકત અને તેના પરિવાર દ્વારા રાખવામાં આવેલી અન્ય કોઈપણ મિલકત વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી કરતી. [૪૦૧ડી]

(૪) કલમ ૩(૪૨) અને કલમ ૫(૪) નો સંયુક્ત અભ્યાસ દર્શાવે છે

કે રાજ્ય વિધાનસભા કાયદાની કલમ ૫ (૪) હેઠળ ઉપલબ્ધ છૂટછાટનો

વિસ્તાર માત્ર કાયદાની શરૂઆતની તારીખે મહિલા દ્વારા લેવામાં આવેલી જમીન સુધી કરવાનો ઇરાદો ધરાવે છે અને ત્યારબાદ તેના દ્વારા હસ્તગત કરેલી જમીન સુધી નહીં. [૪૦૧૬]

(૫) આ કાયદાનો ઉદ્દેશ ટોચમર્યાદા કરતાં વધુ જમીનનું સંપાદન અને ગ્રામીણ વસ્તીમાં જમીનવિહોળા લોકોમાં તેનું વિતરણ કરવાનો છે. જો અપીલકર્તા દ્વારા વિનંતી કરાયેલ બાંધકામ કાયદાની કલમ ૨૧ પર મૂકવામાં આવે, તો કાયદાનો હેતુ જ નિષ્ફળ જશે. આ અધિનિયમની કલમ ૫ (જ) (એ) ને આ અધિનિયમની શરૂઆત પછી પણ મહિલા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી કૃષિ જમીન પર લાગુ થવા માટે પણ કોઈ અવકાશ નથી. [૪૦૧ G, F]

(૬) જો વિધાનસભાનો ઇરાદો હોય કે કાયદાની શરૂઆતના દિવસે અથવા પછી કોઈ મહિલા દ્વારા વારસા અથવા વસિયતનામા દ્વારા હસ્તગત કરેલી જમીન પર પણ કલમ ૫ (જ) અનુસાર કાર્યવાહી થવી જોઈએ, તો તેણે "આ કાયદાની શરૂઆતની તારીખે" શબ્દો વિના "સ્ત્રીધન જમીન" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કર્યો હોત.

(૭) આ કાયદો હિંદુઓ તેમજ અન્ય વ્યક્તિગત કાયદાઓ દ્વારા સંચાલિત અન્ય લોકોને લાગુ પડે છે. આ સૂચવે છે કે 'સિદ્ધાંત' શબ્દનો ઉપયોગ

કાયદામાં તે અર્થમાં થતો નથી જેમાં તેનો ઉપયોગ હિન્દુ કાયદામાં થાય છે.

[૪૦૨એ]

વહીયામ્મલ વિ. અધિકૃત અધિકારી, જમીન સુધારણા, કોઈમ્બતુર AIR
૧૯૭૩ મેડ ૩૨૧, ઓવર-૩૯.

દીવાની અપીલીય હકૂમત: દીવાની અપીલ નંબર ૧૫૯૨/૧૯૬૯.

મદ્રાસ વડી અદાલતની દીવાની રિવિઝન પિટિશન નંબર ૧૭૯૧/૬૭ માં
૧૨મી માર્ચ, ૧૯૬૯ના ચુકાદા અને આદેશની વિશેષ પરવાનગી દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા તરફે કે. જયરામ અને કે. રામકુમાર.

સામાવાળા તરફે એ વી રંગમ.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ વેંકટરમૈયાએ આપ્યો હતો.

મદ્રાસ વડી અદાલતની ફાઈલ પર ૧૯૬૭ની દીવાની રિવિઝન પિટિશન નંબર ૧૭૯૧માં પસાર કરાયેલા ૧૨ માર્ચ, ૧૯૬૮ના આદેશ સામે વિશેષ પરવાનગી દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

તમિલનાડુ જમીન સુધારણા (જમીનની ટોચમર્યાદા નક્કી કરવા) અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ત્યારબાદ 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની શરૂઆતની તારીખે એટલે કે ૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦ ના રોજ, અપીલકર્તા પાસે આશરે ૪૭ એકર ખેતીની જમીન હતી. તેમણે અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરનામામાં નિર્દિષ્ટ તારીખથી ૯૦ દિવસની અંદર નિવેદન દાખલ કરવું જરૂરી હતું, જેમાં તેમના દ્વારા ધારવામાં આવેલી અથવા ધારવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવતી તમામ જમીનોના સંદર્ભમાં તે જોગવાઈમાં ઉલ્લેખિત વિગતો અધિકૃત અધિકારીને આપવી જરૂરી હતી, જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં તેમની માલિકી અથવા તેનો મોટો ભાગ સ્થિત હતો. તદનુસાર, તેમણે પોતાનું વળતર દાખલ કર્યું. તપાસ દરમિયાન, અધિકૃત અધિકારીને જાણવા મળ્યું કે ૨૦ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ના રોજ મૃત્યુ પામેલા અપીલકર્તાની માતા શિવગામી આચી દ્વારા કરવામાં આવેલી વસિયત હેઠળ, અપીલકર્તા ૪,૯૯ એકર જમીનનો હકદાર બન્યો અને તેની પત્ની દેવિકાને ૮. ૮૧ એકર જમીન મળી. અધિકૃત અધિકારીએ ૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦ના રોજ અપીલકર્તા દ્વારા રાખવામાં આવેલી કૃષિ જમીનના કેટલાંક ટુકડાઓની

વાસ્તવિક હદની ખાતરી કર્યા પછી, કાયદાની કલમ ૭૩ હેઠળ ૨,૨૧ એકર જમીનને મુક્તિ આપી હતી અને વધારાની જમીનની હદ નક્કી કરી હતી જે અપીલકર્તા દ્વારા અધિનિયમ હેઠળ ૧૨. ૮૦૩ પ્રમાણભૂત એકર પર સમર્પણ કરવાની હતી, તેના આધારે કે અપીલકર્તાના પરિવાર કે જેમાં તેની પત્નીનો સમાવેશ થાય છે તેની પાસે ૪૪-૪૬ એકર જમીન હતી તેમજ તે જમીન પણ કે જે અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને શિવગામી આચીની ઇચ્છા હેઠળ મળી હતી. ઉપરોક્ત આધારે તેમણે કાયદાની કલમ ૧૨ હેઠળ અંતિમ નિવેદન પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. અધિકૃત અધિકારીના આદેશથી નારાજ, અપીલકર્તાએ કાયદાની કલમ ૭૮ હેઠળ જમીન ટ્રિબ્યુનલ એટલે કે તંજાવુરના ગૌણ ન્યાયાધીશ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેની પત્ની દેવિકાની તરફેણમાં તેની માતા શિવગામી આચી દ્વારા ઉપર ઉદ્દેખિત વસિયત હેઠળ વારસામાં આપવામાં આવેલી ૮. ૮૧ પ્રમાણભૂત એકર જમીન શ્રીધન જમીન હતી અને કાયદાની કલમ ૫ (૪) (એ) દ્વારા જરૂરી તે મુજબ તેની સાથે વ્યવહાર કરવો પડ્યો હતો. વિદ્વાન ગૌણ ન્યાયાધીશે અપીલકર્તાનો કેસ સ્વીકાર્યો હતો કે શિવગામી આચીના મૃત્યુ પર દેવિકા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી ૮. ૮૧ પ્રમાણભૂત એકર જમીનને ૩૦ પ્રમાણભૂત એકર ઉપરાંત તેના દ્વારા જાળવી રાખવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ. જો કે, અપીલમાં પસાર કરાયેલા આદેશ અનુસાર જમીનની વધારાની હદનો નવો નિર્ણય લેવા માટે આ કેસ અધિકૃત અધિકારીને પરત મોકલવામાં આવ્યો હતો.

તમિલનાડુ રાજ્યએ અપીલના આદેશ સામે વડી અદાલત સમક્ષ કાયદાની કલમ ૮૩ હેઠળ પુનરીક્ષણ અરજી દાખલ કરી હતી. વડી અદાલત પુનરીક્ષણ અરજીને મંજૂરી આપી હતી કે દેવિકા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી ૮. ૮૧ પ્રમાણભૂત એકર જમીન કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત 'સ્થિર જમીન' નથી અને વધારાની જમીન નક્કી કરતી વખતે તેને આ રીતે ગણી શકાય નહીં. વડી અદાલત વધુમાં જણાવ્યું હતું કે દેવિકા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી જમીન કાયદાની કલમ ૧૦ (૨) (બી) સાથે વાંચીને કલમ ૨૧ (૧) દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવી હતી. આ અપીલ ઉપરોક્ત આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે.

અમારી સમક્ષ પક્ષકારો વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની સમીક્ષા કરવા માટે, કાયદાની કેટલીક જોગવાઈઓનો ટૂંકમાં ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે. આ કાયદો તમિલનાડુ રાજ્યમાં કૃષિ જમીનની માલિકી પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવા અને તેની સાથે જોડાયેલી કેટલીક અન્ય બાબતો માટે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. તે રાજ્યમાં ખેતી માટે ઉપલબ્ધ કૃષિ જમીનના મર્યાદિત વિસ્તારને ધ્યાનમાં રાખીને, અમુક વ્યક્તિઓના હાથમાં આવી જમીનની માલિકી તરફ દોરી જતી કૃષિ જમીનની માલિકીમાં મોટી અસમાનતા, તે રાજ્યમાં કૃષિ જમીનની માલિકીમાં આવી અસમાનતા ઘટાડવાની જરૂરિયાત અને કૃષિ જમીનની માલિકી પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવાની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને, કૃષિ જમીનની

માલિકી પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવા અને ટોચમર્યાદાના વિસ્તાર કરતાં વધુ કૃષિ જમીન સંપાદનની જોગવાઈ કરવા અને ગ્રામીણ વસ્તીમાં જમીનવિહોણા અને અન્ય વ્યક્તિઓ વચ્ચે આવી જમીનની વહેંચણી કરવા માટે કાયદામાં જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હતી.

અધિનિયમની કલમ ૩ (૧૧) એ "આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખ" અભિવ્યક્તિને તે તારીખ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી છે કે જેના પર તમિલનાડુ જમીન સુધારણા (જમીન પર ટોચમર્યાદા નક્કી કરવી) બિલ, ૧૯૬૦ ફોર્ટ સેન્ટ જ્યોર્જ ગેઝેટમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું, એટલે કે એપ્રિલ, ૧૯૬૦નો છઠ્ઠો દિવસ.

કાયદાની કલમ ૩ (૩૪) એ "વ્યક્તિ" અભિવ્યક્તિને કોઈપણ ટ્રસ્ટ, કંપની, કુટુંબ, પેઢી, સમાજ અથવા વ્યક્તિઓના સંગઠનનો સમાવેશ કરવા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી છે, પછી ભલે તે નિગમિત હોય કે ન હોય.

અધિનિયમની કલમ ૩ (૧૪) હેઠળ, વ્યક્તિના સંબંધમાં 'પરિવાર' નો અર્થ એ છે કે આવી વ્યક્તિ અને તેના અથવા તેણીના સગીર પુત્રો અને અપરિણીત પુત્રીઓ અને નાના પૌત્રો અને અપરિણીત પૌત્રીઓ, જેમના પિતા અને માતા મૃત્યુ પામ્યા હતા.

કાયદાની કલમ ૩ (૭) "ટોચમર્યાદા વિસ્તાર" ને જમીનની હદ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે જે વ્યક્તિ કલમ ૫ હેઠળ ધરાવવા માટે હકદાર હતી.

કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) માં "સ્ત્રીધન જમીન" ની વ્યાખ્યા આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે કોઈ પણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન તરીકે કરવામાં આવી છે.

પ્રશ્નના સમયગાળા દરમિયાન, કાયદાની કલમ ૫ નો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:-

"૫. (૧)(ક) પ્રકરણ VIII ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, દરેક વ્યક્તિના કિસ્સામાં ટોચમર્યાદાનો વિસ્તાર અને પેટા-કલમો (૪) અને (૫) અને પ્રકરણ VIII ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને પાંચથી વધુ સભ્યો ન ધરાવતા દરેક પરિવારના કિસ્સામાં ટોચમર્યાદાનો વિસ્તાર ૩૦ પ્રમાણભૂત એકર રહેશે.

(૪)(ક) પેટા-કલમ (૫) ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, જ્યાં કુટુંબની કોઈ પણ મહિલા સભ્યની માલિકીની જમીન અને તે પરિવારના તમામ સભ્યોની માલિકીની અન્ય જમીન ૩૦ એકરથી વધુ હોય, ત્યાં સંબંધિત મહિલા

સભ્ય પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પરિવાર જે જમીન ધરાવવા માટે હકદાર છે તે ઉપરાંત ૧૦ એકરથી વધુ ન હોય તેવી જમીન ધરાવી શકે છે.

કાયદાની કલમ ૭ નીચે મુજબ છે:—

"૭. આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે અને ત્યારથી, કોઈ પણ વ્યક્તિ, આ અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે સિવાય, પરંતુ પ્રકરણ VIII ની જોગવાઈઓને આધિન, ટોચમર્યાદા વિસ્તાર કરતાં વધુ જમીન ધરાવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.

પરંતુ કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા કબજામાં લેવામાં આવેલી જમીનની કુલ હદની ગણતરીમાં, છત વિસ્તાર કરતાં વધુ અને ભીની જમીનના કિસ્સામાં અડધો એકર અને સૂકી જમીનના કિસ્સામાં એક એકરથી વધુની કોઈપણ હદ, આવી જમીનના મૂલ્યાંકનને ધ્યાનમાં લીધા વિના, બાકાત રાખવામાં આવશે.

કાયદાની કલમ ૨૧ નીચે મુજબ છે:—

"૨૧. હુકમનામાઓ વગેરેના અમલમાં વારસા, વસિયતનામા અથવા વેચાણ દ્વારા ભાવિ સંપાદન પર ટોચમર્યાદા. —

(૧) જો, આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે અથવા તે પછી —

(ક) કોઈ પણ વ્યક્તિ કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી વારસો અથવા વસિયતનામા દ્વારા હસ્તગત કરે છે; કોઈ પણ જમીન, જે તેની પાસે પહેલેથી જ હોય તેવી જમીન, જો કોઈ હોય તો, કુલ ટોચમર્યાદા વિસ્તાર કરતાં વધી જાય છે, તો તે સૂચિત તારીખથી નેપું દિવસની અંદર અથવા આવા સંપાદનની તારીખથી, જે પછી આવે તે પછી, અધિકૃત અધિકારીને રજૂ કરશે, જેમના અધિકારક્ષેત્રમાં તેનો કબજો અથવા તેનો મોટો ભાગ સ્થિત છે, જેમાં નીચેની વિગતો હોય છે, એટલે કે.

વસિયત હેઠળ અપીલકર્તાની માતા શિવગામી આચી દ્વારા વારસામાં આપવામાં આવેલી જમીનો અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખ એટલે કે ૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦ના રોજ તેમના હાથમાં હતી. અપીલકર્તાએ ૨૯ જૂન, ૧૯૬૦ના રોજ દેવિકા સાથે લગ્ન કર્યા હતા. શિવગામી આચીનું ૨૦ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ના રોજ અવસાન થયું હતું અને તેમના મૃત્યુ પછી, અપીલકર્તા અને દેવિકા તેમના દ્વારા તેમની તરફેણમાં વારસામાં આપવામાં આવેલી જમીનના હકદાર બન્યા હતા. અપીલકર્તાની માલિકી સંબંધિત ડ્રાફ્ટ સ્ટેટમેન્ટ ૩૦ મે, ૧૯૬૫ના રોજ પ્રકાશિત થયું હતું અને અધિકૃત અધિકારીએ ૧૪ માર્ચ, ૧૯૬૬ના રોજ પોતાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો, જેમાં અપીલકર્તા અને તેની પત્નીની માલિકીના પરિવારના ભાગરૂપે અપીલકર્તા અને તેની પત્નીની તરફેણમાં શિવગામી આચી દ્વારા વારસામાં આપવામાં આવેલી જમીનને ગણવામાં આવી હતી. અધિકૃત

અધિકારી, ગૌણ ન્યાયાધીશ અને વડી અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાનો કેસ એ હતો કે કાયદાની કલમ ૫ (૪) (એ) ને ધ્યાનમાં રાખીને, તેના કેસમાં ટોચમર્યાદા વિસ્તાર ૩૦ પ્રમાણભૂત એકર અને તેની પત્નીની તરફેણમાં વારસામાં આપવામાં આવેલી જમીનની હદ એટલે કે ૮. ૮૧ પ્રમાણભૂત એકર નક્કી થવો જોઈએ. આ અદાલતમાં પણ આ જ દલીલની વિનંતી કરવામાં આવી છે. અમારા મતે આ દલીલમાં કોઈ બળ નથી.

કલમ ૫ (૪) (એ) માં વપરાયેલ શબ્દ "સ્ત્રીધન જમીન" ને કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) દ્વારા પ્રતિબંધિત અર્થ આપવામાં આવ્યો છે, જે તેને કાયદાની શરૂઆતની તારીખે કોઈ પણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. સ્વીકાર્યું છે કે અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે એટલે કે ૬ એપ્રિલ, ૧૯૬૦ ના રોજ, દેવિકા આ જમીનની માલિક નહોતી. તેણીએ ૨૦ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ ના રોજ ટેસ્ટેટ્રિક્સના મૃત્યુ પર જ તેનો ખિતાબ મેળવ્યો હતો. તેથી. આથી, અપીલકર્તા કલમ ૫(૪)(એ) હેઠળ કોઈ રાહત મેળવવા હકદાર નથી અધિનિયમની કલમ ૨૧, જે હેઠળ વધારાની જમીનના નિર્ધારણના હેતુઓ માટે અપીલકર્તાના કબજામાં સામેલ થવા માટે પ્રશ્નમાં રહેલી જમીન જવાબદાર બને છે, તે અધિનિયમની શરૂઆત પછી કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી વારસો અથવા વસિયતનામા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં

આવેલી મહિલાની સ્ત્રીધન મિલકત અને તેના પરિવાર દ્વારા રાખવામાં આવેલી અન્ય કોઈપણ મિલકત વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી કરતી. કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) માં "સ્ત્રીધન જમીન" ની વ્યાખ્યાના વાંચન અને કાયદાની કલમ ૫ (૪) ની જોગવાઈઓના વાંચન પરથી અમારો અભિપ્રાય છે કે રાજ્ય વિધાનસભા કાયદાની કલમ ૫ (૪) હેઠળ ઉપલબ્ધ છૂટછાટનો વિસ્તાર માત્ર કાયદાની શરૂઆતની તારીખે સ્ત્રી દ્વારા રાખવામાં આવેલી સ્ત્રીધન મિલકત સુધી જ કરવાનો ઈરાદો ધરાવે છે અને ત્યારબાદ તેણી દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી મિલકત સુધી નહીં.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. જયરામ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે આ કાયદો જપ્તી સ્વરૂપનો છે અને તેથી, આપણે કાયદાની કલમ ૫ (૪) (એ) ને કાયદાની શરૂઆત પછી પણ મહિલા દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી કૃષિ જમીનને લાગુ પડે તેવું સમજવું જોઈએ.. "ઉપરોક્ત જોગવાઈને તે રીતે અર્થઘટન કરવાનો કોઈ અવકાશ નથી અગાઉ જણાવ્યા મુજબ આ કાયદાનો ઉદ્દેશ તેના ધારકો પાસેથી ટોચમર્યાદા કરતાં વધુ જમીન હસ્તગત કરવાનો અને તેને જમીનવિહોણા લોકોમાં વહેંચવાનો હતો. જો અપીલકર્તા દ્વારા વિનંતી કરાયેલ બાંધકામ કાયદાની કલમ ૨૧ પર મૂકવામાં આવે, તો કાયદાનો હેતુ જ નિષ્ફળ જશે. જો ખરેખર વિધાનસભાનો ઈરાદો હતો કે કાયદાની

શરૂઆતના દિવસે અથવા પછી કોઈ મહિલા દ્વારા વારસા અથવા વસિયતનામા દ્વારા હસ્તગત કરેલી જમીન પર પણ કલમ ૫ (૪) અનુસાર કાર્યવાહી થવી જોઈએ, તો તેણે "આ કાયદાની શરૂઆતની તારીખે" શબ્દો વિના "સ્ત્રીધન જમીન" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કર્યો હોત. એ પણ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે 'સ્ટ્રીધન' શબ્દનો ઉપયોગ કાયદામાં તે અર્થમાં થતો નથી જેમાં તેનો ઉપયોગ હિંદુ કાયદામાં થાય છે. આ કાયદો હિંદુઓ તેમજ અન્ય વ્યક્તિગત કાયદાઓ દ્વારા સંચાલિત અન્ય લોકોને લાગુ પડે છે. તેથી, 'સ્ત્રીધન જમીન' શબ્દનો અર્થ એ સમજવો વાજબી છે કે તે અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે માત્ર એક મહિલા દ્વારા લેવામાં આવેલી જમીનનો ઉલ્લેખ કરે છે અને તેના દ્વારા વારસામાં મળેલી અથવા તેના દ્વારા અનુગામી કોઈપણ સમયે વસિયતનામા તરીકે હસ્તગત કરેલી જમીનનો નહીં.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે વક્ષીઅમ્મલ વિરુદ્ધ અધિકૃત અધિકારી, જમીન સુધારણા, કોઈમ્બતુરમાં (એ.આઈ.આર ૧૯૭૩ મદ. ૩૨૧) મદ્રાસ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં આ કેસમાં અપીલકર્તા વતી અમારી સમક્ષ વિનંતી કરાયેલી દલીલની ૫ સમાન દલીલ સ્વીકારવામાં આવી હતી. વડી અદાલતે કેસની હકીકતો આપણી સામેના કેસની હકીકતો સાથે લગભગ સમાન હતી. તે કેસમાં અરજદાર પલાનીસામી ગૌન્ડરની પત્ની હતી, જે કાયદાની શરૂઆત પર, મુક્તિ આપવામાં આવેલી જમીનને બાકાત રાખ્યા પછી,

૪૪. ૦૬૧ પ્રમાણભૂત એકરની હદનો કબજો ધરાવતી હતી. ૨૫ માર્ચ, ૧૯૬૨ના રોજ તેમના પુત્રના મૃત્યુ પર તેમને ૧૧. ૦૭૫ પ્રમાણભૂત એકર જમીન વારસામાં મળી હતી. તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલા વળતરમાં, અરજદારના પતિએ દાવો કર્યો હતો કે તેઓ પરિવારની માલિકી તરીકે ૩૦ પ્રમાણભૂત એકર જમીન જાળવી રાખવા માટે હકદાર છે અને તેમની પત્ની, જે તે કિસ્સામાં અરજદાર છે, તે ૧૦ પ્રમાણભૂત એકર જમીનને સ્વતંત્ર મિલકત તરીકે રાખવા માટે હકદાર છે. લેન્ડ ટ્રિબ્યુનલ, કોઈમ્બતુરએ ચુકાદો આપ્યો હતો કે આ કાયદામાં "સ્ત્રીધન જમીન" ની વ્યાખ્યા "સ્ત્રીધન જમીન" તરીકે કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ એ છે કે અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે પરિવારની કોઈપણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન અને તેમાં અરજદારને ૨૫ માર્ચ, ૧૯૬૨ના રોજ જ તેના પુત્રના મૃત્યુ પછી જમીન વારસામાં મળી હતી, એટલે કે અધિનિયમની શરૂઆત પછી, તે કલમ ૫ (૧) હેઠળ પરિવાર જે જમીન જાળવી શકે તે ઉપરાંત કોઈ પણ જમીનને સ્ત્રીધન મિલકત તરીકે જાળવી રાખવા માટે હકદાર નથી. અરજદારે ૧૯૭૧ના સી. આર. પી. નંબર ૯૧૬માં મદ્રાસ વડી અદાલત સમક્ષ ટ્રિબ્યુનલના આદેશની ચોકસાઈ પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો. ન્યાયમૂર્તિ ગણેશન દ્વારા તે અરજીને એ આધાર પર ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) માં જમીનની વ્યાખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમાં અરજદાર ૧૦ પ્રમાણભૂત એકર જમીનને જમીનની મિલકત તરીકે રાખવાનો હકદાર નથી, ઉપરાંત ૩૦ પ્રમાણભૂત એકર જમીન જે

તેના અને તેના પતિના પરિવારને આપવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ અરજદાર દ્વારા ન્યાયમૂર્તિ ગણેશન દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની સમીક્ષા કરવા માટે વડી અદાલત સમક્ષ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. સમીક્ષા અરજી અન્ય વિદ્વાન ન્યાયાધીશ સમક્ષ નિર્ણય માટે આવી હતી, જેમણે ૨ નવેમ્બર, ૧૯૭૨ના તેમના આદેશ દ્વારા તેને મંજૂરી આપી હતી. તે સમીક્ષા અરજી પર આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર છે જે અપીલકર્તા દ્વારા અમારી સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે. તે નિર્ણયના ફક્ત ૬ માં, તે નીચે મુજબ જોવા મળે છે:—

"દીવાની રીવિઝન પિટિશનની સુનાવણી કરનાર વિદ્વાન ન્યાયાધીશે મુખ્યત્વે 'સ્ત્રીધન મિલકત' ની વ્યાખ્યા પર આધાર રાખ્યો હતો કે જો કોઈ સ્ત્રી કોઈ પણ સ્ત્રીધન મિલકત અધિનિયમની શરૂઆત પછી હસ્તગત કરવામાં આવી હોય અથવા વારસામાં મળી હોય તો તે ધરાવવા માટે હકદાર નથી. અલબત્ત, કલમ ૩ (૪૨) સ્ત્રીધન જમીનને આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે પરિવારની કોઈપણ મહિલા સભ્ય દ્વારા તેના પોતાના નામે રાખવામાં આવેલી કોઈપણ જમીન તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. પરંતુ તે અર્થ 'જ્યાં સુધી સંદર્ભ અન્યથા જરૂરી ન હોય' ત્યાં સુધી અપનાવવાનો છે. એવું વારંવાર માનવામાં આવે છે કે વિભાગમાં જે શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે તે સંદર્ભમાં તેનું અર્થઘટન કરવું પડશે અને તેને સમજવું પડશે અને કાયદાની વ્યાખ્યા વિભાગમાં તે શબ્દ માટે આપવામાં આવેલી વ્યાખ્યા હંમેશા સંદર્ભના

સંદર્ભ વિના અર્થઘટનને સંચાલિત કરી શકશે નહીં. કલમ ૫,૭ અને ૨૧ના સંદર્ભમાં અને કાયદાના અવકાશ અને ઉદ્દેશના સંદર્ભમાં, મારો અભિપ્રાય છે કે કાયદાની શરૂઆત પછી સ્ત્રીઓને વારસામાં મળેલી સંપત્તિ પણ કાયદાની કલમ પની પેટા-કલમ (૪) ના લાભ માટે હકદાર છે.

એ વાત સાચી છે કે ઉપરોક્ત ફરો અપીલકર્તાના કેસને ટેકો આપે છે પરંતુ અમારો મત છે કે કાયદાની કલમ ૨૧ના સંદર્ભમાં કાયદાની કલમ ૩ (૪૨) માં જે જણાવવામાં આવ્યું છે તેનાથી અલગ 'ભૂમિ' અભિવ્યક્તિનો અર્થ આપવો જરૂરી નથી. અમારા દ્વારા પહેલેથી જ જણાવેલા કારણોસર અમે માનીએ છીએ કે ઉપરોક્ત નિર્ણય કાયદાને યોગ્ય રીતે નિર્ધારિત કરતો નથી. એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવે છે કે મદ્રાસ વડી અદાલતનો અગાઉનો નિર્ણય, જે હવે અપીલ હેઠળ છે, તે ઉપરોક્ત કેસનો નિર્ણય આપનારા વિદ્વાન ન્યાયાધીશના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગતું નથી.

તેથી, અમે માનીએ છીએ કે આ કેસમાં વડી અદાલતનું એવું માનવું યોગ્ય હતું કે કાયદાની કલમ ૫ (૪) પ્રશ્નમાં જમીનને લાગુ પડતી નથી.

અંતે શ્રી કે. જયરામ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કાયદામાં કરવામાં આવેલા કેટલાક અનુગામી સુધારાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સુધારેલા

કાયદાના પ્રકાશમાં અમારા દ્વારા આ કેસની નવેસરથી તપાસ થવી જોઈએ. અમને નથી લાગતું કે આ તબક્કે આવું કરવું યોગ્ય છે. તે અપીલકર્તા માટે ખુલ્લું છે જો તેને સુધારેલા કાયદા હેઠળ હકદાર હોઈ શકે તેવા લાભનો દાવો કરવા માટે યોગ્ય કાર્યવાહીનો આશરો લેવાની સલાહ આપવામાં આવે. આ કાયદામાં અનુગામી સુધારા હેઠળ રાજ્ય સરકાર જે પણ પગલાં લઈ શકે તે લેવાની સ્વતંત્રતા પણ રાજ્ય સરકાર પાસે અનામત છે.

પરિણામે, આ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલ રદ કરવામાં આવી.

એન. વી. કે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.